

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

รูปแบบการศึกษา

การศึกษาเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวาง (Cross – Sectional Study) ร่วมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาการรับรู้ และการปฏิบัติของบุคลากรสาธารณสุข ต่อชุดสิทธิประโยชน์โครงการหลักประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ บุคลากรสาธารณสุขซึ่งเป็นผู้ให้บริการด้านการรักษาพยาบาล การควบคุมและป้องกันโรคในสถานบริการสาธารณสุขในอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดโรงพยาบาลแม่วางจำนวน 53 คน โดยแยกเป็นกลุ่มงานบริการสุขภาพชุมชน 4 คน กลุ่มงานเวชปฏิบัติครอบครัว 3 คน องค์กรแพทย์ 2 คน กลุ่มงานทันตสาธารณสุข 5 คน กลุ่มงานอุบัติเหตุ 4 คน กลุ่มการพยาบาล 20 คน กลุ่มงานเภสัชกรรมชุมชน 6 คน กลุ่มงานชันสูตร 5 คน กลุ่มงานแพทย์แผนไทย 1 คน กลุ่มงานยุทธศาสตร์และประกันสุขภาพ 3 คน และสังกัดสถานีอนามัยทั้ง 7 แห่ง ในอำเภอแม่วางจำนวน 28 คน รวมทั้งหมด 81 คน

กลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มตัวอย่างที่ร่วมตอบแบบสอบถาม คือ บุคลากรสาธารณสุขซึ่งเป็นผู้ให้บริการด้านการรักษาพยาบาล การควบคุมและป้องกันโรคในสถานบริการสาธารณสุขในอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดโรงพยาบาลแม่วางจำนวน 53 คน และสังกัดสถานีอนามัยทั้ง 7 แห่ง จำนวน 28 คน รวมทั้งหมด 81 คน

2. กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In – depth interview) ใช้วิธีการคัดเลือกบุคลากรสาธารณสุข แบบเจาะจงจากจำนวนบุคลากรสาธารณสุขทั้งหมด คัดเลือกมา

9 คน โดยใช้ข้อมูลเบื้องต้นจากกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ในประเด็นที่ต้องการคำอธิบายเพิ่มเติม เช่น การเรียกเก็บค่าบริการ การให้หรือไม่ให้บริการส่งเสริมสุขภาพ พื้นที่ที่มีประชากรแรงงานต่างด้าวอาศัยอยู่มาก เป็นต้น โดย กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักวิชาการสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสถานอนามัย จำนวน 1 คน พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในสถานอนามัย จำนวน 1 คน พยาบาลวิชาชีพ ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล จำนวน 3 คน เจ้าหน้าที่งานสาธารณสุขชุมชนที่ปฏิบัติงานในสถานอนามัยจำนวน 1 คน แพทย์ จำนวน 1 คน เภสัชกรจำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่บริหารงานสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในสถานอนามัย จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้มี 2 ชนิดคือ

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยและคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย เพศ อายุ ประวัติการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ ตำแหน่ง สถานที่ปฏิบัติงาน ระยะเวลาการปฏิบัติงาน ลักษณะงานที่รับผิดชอบ หน่วยงานหลักที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับแรงงานต่างด้าว เช่น การจ้างงาน เป็นต้น ลักษณะคำถามเป็นคำถามปลายเปิดและปลายปิด

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้บริการของแรงงานต่างด้าวและครอบครัวเมื่อมีการเจ็บป่วยจากสถานบริการสาธารณสุข โดยแบบสอบถามมีลักษณะคำถามปลายปิด โดยมี 3 ระดับคือ "ได้, ไม่ได้ และ ไม่ทราบ/ไม่แน่ใจ"

2. แนวทางสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In - depth interview) การให้บริการแรงงานต่างด้าวและครอบครัว ที่สร้างขึ้นจากเอกสารงานวิจัยและคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ในการ โดยใช้ข้อมูลเบื้องต้นจากแบบสอบถามนำมาคัดเลือกกรณีศึกษาจำนวน 9 คน ที่มีลักษณะพิเศษที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการศึกษานั้นที่เก็บข้อมูลด้วยแบบบันทึกสนาม (Field note) และการถอดเทป ทำการตรวจสอบข้อมูลโดยใช้ข้อมูลหลายแหล่ง เพื่อพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ได้อาจถูกต้องหรือไม่ ถ้ามีการขัดแย้งจะตรวจสอบโดยมีการถามซ้ำกับผู้ให้ข้อมูลในเวลาต่อมา และวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละวันระหว่างการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้และการปฏิบัติ พระราชบัญญัติการทำงานของคนต่างด้าว หลักประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าว งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ใช้ข้อมูลที่ได้ศึกษามาเป็นกรอบแนวคิด เพื่อนำมาสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ที่จะนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิด

3. สร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ตามที่จัดสร้างขึ้น เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระตรวจแก้ไขภาษาที่ใช้ และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่านได้แก่

1. อาจารย์จากคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 1 ท่าน

2. ผู้เชี่ยวชาญด้านสาธารณสุข จากสำนักงานสาธารณสุข จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 2 ท่าน

โดยตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเพื่อหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และโครงสร้างภาษา ตลอดจนความเหมาะสมของเนื้อหา ประเด็นที่ศึกษาแล้วนำมาปรับแก้ไขภาษาร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง

4. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับประชากรที่ศึกษา (Reliability) แล้วนำมาปรับปรุงอีกครั้ง โดยใช้กับบุคลากรสาธารณสุขในอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่จำนวน 30 คนและนำผลที่ได้ มาคำนวณหาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) สำหรับเครื่องมือที่สร้างขึ้น นำผลที่ได้มาคำนวณหาความเชื่อมั่นพบว่ามีค่าความเชื่อมั่น 0.71

5. จัดพิมพ์แบบสอบถาม แล้วนำไปเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง

6. แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In – depth interview) ใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) โดยใช้ข้อมูลหลายแหล่ง เพื่อพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ได้มาถูกต้องหรือไม่ ถ้ามีการขัดแย้งจะตรวจสอบโดยมีการถามซ้ำกับผู้ให้ข้อมูลในเวลาต่อมา โดยผู้ศึกษาจะสอบถามเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน รวมทั้งศึกษาจากหลายแหล่งข้อมูลเพื่อเก็บข้อมูลในประเด็นคำถามเดียวกันหลายครั้ง

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

1. ผู้วิจัยทำหนังสือผ่านความเห็นชอบจาก คณะกรรมการจริยธรรมของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาในมนุษย์ ผู้ศึกษาได้ขีดหลักจรรยาบรรณและเคารพในสิทธิความเป็นมนุษย์ของผู้ถูกศึกษา
3. ในการศึกษาครั้งนี้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะถูกเก็บเป็นความลับแต่จะนำมาใช้ประโยชน์ทางการ ศึกษาเท่านั้น ไม่มีผลต่อการปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่าง
4. แบบสอบถามครั้งนี้จะไม่ระบุชื่อ - นามสกุล และที่ทำงาน ทั้งนี้จะให้รหัสแทนชื่อและสถานที่ทำงาน ของผู้ตอบแบบสอบถาม
5. กลุ่มตัวอย่างมีสิทธิที่จะให้ข้อมูลหรือไม่ให้ข้อมูล โดยไม่มีการบังคับ

การรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือถึงคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการดำเนินการเก็บข้อมูล และให้บุคลากรสาธารณสุขในอำเภอแม่วางตอบแบบสอบถาม
2. ประสานสำนักงานสาธารณสุขอำเภอแม่วาง ในการทำหนังสือถึงหัวหน้าสถานีอนามัย ในอำเภอแม่วางและ โรงพยาบาลแม่วาง เพื่อขออำนาจความสะดวกในการดำเนินการเก็บข้อมูล
3. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพัฒนาและปรับปรุงแล้ว ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และผู้ช่วยผู้ศึกษา ในช่วง เดือนกุมภาพันธ์ – เดือนเมษายน 2551
4. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป
5. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยใช้ข้อมูลเบื้องต้นจากการตอบแบบสอบถาม นำมาคัดเลือกกรณีศึกษาจำนวนทั้งหมด 9 คนในประเด็นที่ต้องการคำอธิบายเพิ่มเติม บันทึก ข้อมูลด้วยแบบบันทึกข้อมูลสนาม (Field note) เทปบันทึกเสียง ทำการตรวจสอบข้อมูล โดยใช้ข้อมูลหลายแหล่ง เพื่อพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ได้มาถูกต้องหรือไม่ ถ้ามีการขัดแย้งจะตรวจสอบโดยมีการถามซ้ำกับผู้ให้ข้อมูลในเวลาต่อมา และวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละวันระหว่างการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ
6. การตอบคำถามเป็นไปโดยความสมัครใจ กลุ่มตัวอย่างมีสิทธิที่จะรับหรือปฏิเสธในการให้ข้อมูลและจะตอบหรือไม่ตอบคำถามได้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษานำแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 72 ชุด ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องและให้คะแนนเป็นที่ถูกต้องแม่นยำแล้วจึงนำไปประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสอบถามชุดสถิติประโยชน์โครงการหลักประกันสุขภาพแรงงานต่างด้าวและครอบครัว โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่

1.1 ข้อมูลจากแบบสอบถามส่วนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง คือ เพศ อายุ ประวัติการศึกษา สถานภาพสมรส ตำแหน่ง สถานที่ปฏิบัติงาน ระยะเวลาการปฏิบัติงาน ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานปัจจุบัน งานหลักที่รับผิดชอบในปัจจุบัน ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับแรงงานต่างด้าว เช่น การจ้างงานแรงงานต่างด้าว การให้บริการด้านสุขภาพแรงงานต่างด้าวและคนในครอบครัว ในรอบหกเดือนที่ผ่านมาท่านให้บริการแรงงานต่างด้าว โอกาสเสี่ยงจากโรคติดต่อ การขึ้นทะเบียนของแรงงานต่างด้าว เป็นต้น

1.2 ข้อมูลจากแบบสอบถามส่วนที่ 2 ซึ่งเป็นข้อมูลการรับรู้ชุดสถิติประโยชน์ของแรงงานต่างด้าวและคนในครอบครัวเมื่อมีอาการเจ็บป่วยจากสถานบริการสาธารณสุข

วิเคราะห์ด้วยสถิติ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth interview) การให้บริการแรงงานต่างด้าวและครอบครัว

วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกสนทนา และการถอดเทปซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic induction) ซึ่งเป็นวิธีการที่ผู้วิจัยตีความสร้างข้อสรุปข้อมูลจากรูปธรรมหรือปรากฏการณ์ที่มองเห็น แล้วทำเป็นข้อสรุปเชิงนามธรรม (รุ่งทิพา มาบัว, 2547)